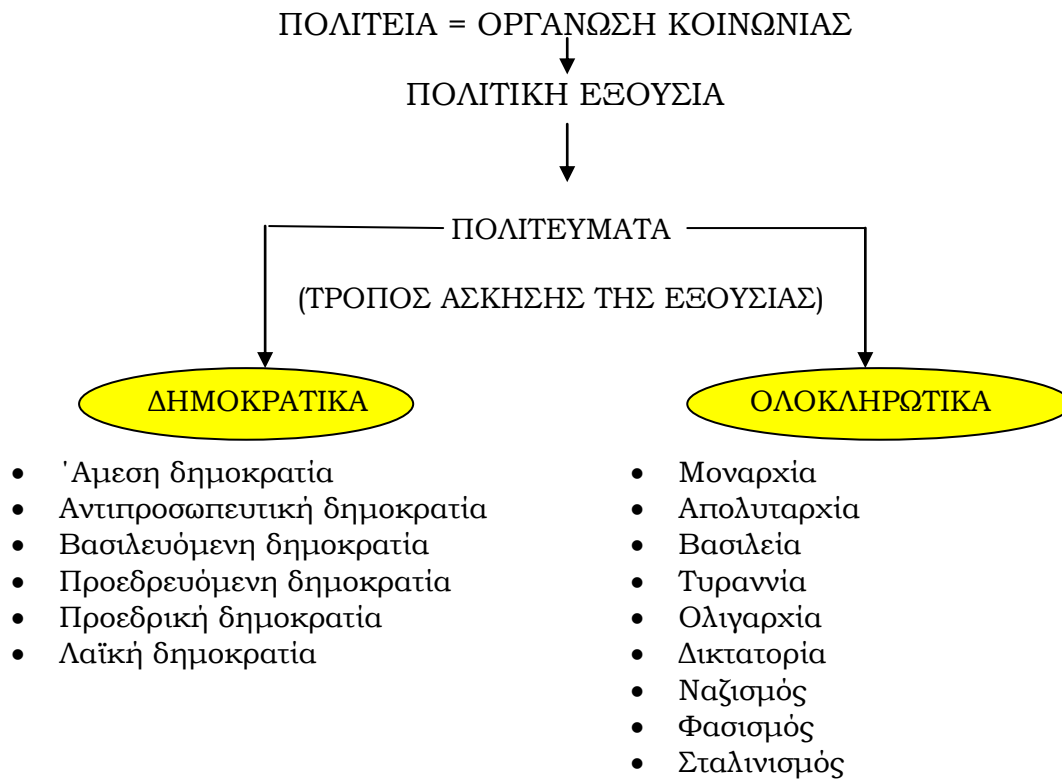
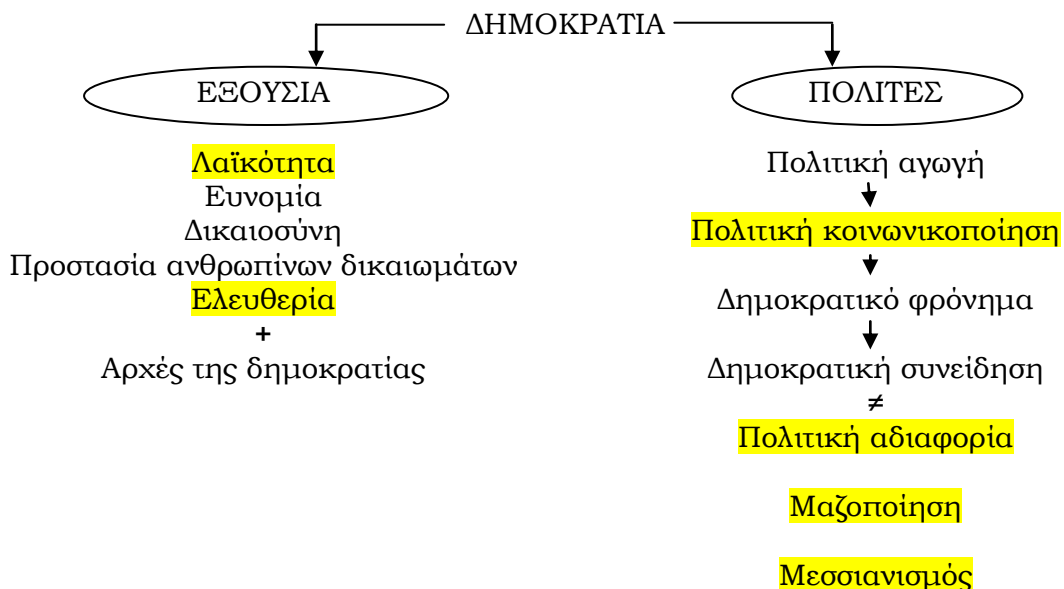

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ-ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Γλώσσα της εξουσίας

Πολιτικός λόγος-προπαγάνδα- λαϊκισμός

Σημείωση: Οι λέξεις σε κίτρινο πλαίσιο είναι τα θέματα/έννοιες που προτείνονται για συζήτηση στα σχολικά βιβλία.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Α. ΚΡΑΤΟΣ-ΕΞΟΥΣΙΑ

Κράτος λέγεται η οργάνωση που εξασφαλίζει τις λειτουργίες που είναι απαραίτητες για την ομαλή κοινωνική ζωή. Η ρύθμιση της κοινωνικής ζωής βασίζεται στη θέσπιση **νόμων** που εξασφαλίζουν την ειρήνη, την ασφάλεια, την ανάπτυξη της οικονομικής ζωής, την ανάπτυξη των τεχνών και των επιστημών, την εκπαίδευση, την περίθαλψη την απονομή της δικαιοσύνης, την είσπραξη των φόρων, την άμυνα της χώρας κ.λπ.

Το κράτος έχει **εξουσία** δηλαδή τη δύναμη να ρυθμίζει με τις αποφάσεις του/νόμους τη ζωή ανθρώπων ή κοινωνικών ομάδων σε όλες τις εκφάνσεις του ατομικού και συλλογικού βίου.

Πολιτειακό καθεστώς (σύστημα)/ λέγεται το **πολίτευμα** με το οποίο ρυθμίζεται η άσκηση της πολιτικής εξουσίας, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις αρχόντων και αρχομένων. Τα πολιτεύματα, ανάλογα με το ποιος ασκεί την εξουσία, διακρίνονται σε:

α) μοναρχικά

β) ολιγαρχικά

γ) δημοκρατικά

Ολοκληρωτισμός: μονοκομματικό δικτατορικό σύστημα διακυβέρνησης που επιδιώκει να χειραγωγήσει τους πολίτες με την **προπαγάνδα**, με σκοπό να περιορίσει τις ελευθερίες τους και να τους υποτάξει στη θέληση της κρατικής εξουσίας.

Δημοκρατία είναι το πολίτευμα κατά το οποίο η εξουσία πηγάζει από τον λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντα του λαού. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της δημοκρατίας είναι η λήψη αποφάσεων με ψηφοφορία των πολιτών, που στηρίζεται στην αρχή της πλειοψηφίας. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της δημοκρατίας είναι η λαϊκότητα, το κράτος δικαίου και το κοινωνικό κράτος.

Λαϊκότητα στην πολιτική ο όρος χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή προς τον λαϊκισμό και αναφέρεται στην πολιτική που αποσκοπεί στην αναβάθμιση του λαού με τη δημιουργία των συνθηκών εκείνων (ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης και απόλαυσης των πολιτισμικών και κοινωνικών αγαθών) που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή του στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι.

Αντίθετα λαϊκισμός σημαίνει την πολιτική πρακτική που αποσκοπεί στον προσηγορισμό πολιτικού οφέλους με προγράμματα και ενέργειες που φορτίζουν συναισθηματικά έναν λαό και ακυρώνουν την κριτική και τον έλεγχο. Συχνό είναι το φαινόμενο του λαϊκισμού που αξιοποιείται στην πολιτική για ψηφοθηρικούς λόγους με κύριο μέσο τις ιδιαιτερότητες του πολιτικού λόγου δηλαδή **της γλώσσας της εξουσίας**.

Κοινωνικό κράτος χαρακτηρίζεται το κράτος που κατοχυρώνει τα κοινωνικά δικαιώματα (εργασία, παιδεία, στέγη, ασφάλιση, περίθαλψη), με σκοπό να μειώσει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και να διαμορφώσει αποδεκτές συνθήκες ζωής για τους ασθενέστερους.

Κράτος δικαίου λέγεται το κράτος που σέβεται τα δικαιώματα των πολιτών, εγγυάται την προάσπισή τους και ασκεί την εξουσία με δημοκρατικά θεσπισμένους κανόνες. Το κράτος που υποτάσσεται και ελέγχεται από το νόμο, η κυβέρνηση που λογοδοτεί και τιμωρείται σε περίπτωση κατάχρησης της εξουσίας ή αυθαιρεσίας εις βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Β.ΠΟΛΙΤΕΣ

Η κατάκτηση και η εδραίωση της δημοκρατίας αποτελεί ένα διαρκές ζητούμενο, αφού καθημερινά απειλείται από πολλούς εχθρούς. Ο κυριότερος εχθρός της δημοκρατίας είναι η **πολιτική αδιαφορία** που οδηγεί τα άτομα στην πολιτική αλλοτρίωση δηλαδή την αποστασιοποίηση και την αποξένωση από τα κοινά.

Η **συμμετοχή στα κοινά** δηλαδή η έμπρακτη –άμεση ή έμμεση– παρέμβαση των πολιτών στη δημόσια ζωή με σκοπό την κοινή αντιμετώπιση των ζητημάτων που τους αφορούν είναι βασική προϋπόθεση για την εμπέδωση της δημοκρατίας. Η συμμετοχή όμως στα κοινά προϋποθέτει ανεπτυγμένη πολιτική συνείδηση που κατακτάται με τη συστηματική **πολιτική κοινωνικοποίηση**.

Με τον όρο αυτό νοείται η συστηματική προσπάθεια μιας κοινωνίας να μεταδίδει στο άτομο τις πολιτικές της αξίες, γνώσεις και στάσεις, ώστε το άτομο να μεταμορφωθεί σε πολίτη, δηλαδή άτομο που ενδιαφέρεται και συμμετέχει συνειδητά στα κοινά. Με αυτό τον τρόπο ο πολίτης διαμορφώνει **πολιτική συνείδηση** δηλαδή αντιλαμβάνεται ότι ο ίδιος είναι υπεύθυνος –με τις επιλογές, τις αποφάσεις και τις πράξεις του– για τη διαμόρφωση της δημόσιας ζωής στη χώρα του. Οι πολίτες με ανεπτυγμένη πολιτική συνείδηση αναπτύσσουν ταυτόχρονα και έντονο αίσθημα ευθύνης δηλαδή κατανοούν ότι έχουν –εκτός από δικαιώματα- και υποχρέωση για λογοδοσία, την ηθική ή νόμιμη υποχρέωση να δίνουν λόγο για τις πράξεις τους.

Οι συνειδητοί πολίτες δύσκολα πέφτουν στην παγίδα του **μεσσιανισμού** δηλαδή να πιστεύουν τυφλά σε μια κοινωνική ομάδα ή έναν ηγέτη που θα τους «σώσει» από οικονομικά και πολιτικά αδιέξοδα χωρίς τη δική τους συμμετοχή. Επίσης, οι συνειδητοί πολίτες δεν **μαζοποιούνται** δηλαδή δεν αποκτούν αγελαία νοοτροπία ούτε μετατρέπονται σε άβουλα μέλη μιας ομάδας.

Αντίθετα, οι πολίτες που έχουν συνείδηση του πολιτικού τους ρόλου χαρακτηρίζονται από **πνευματική και ηθική ελευθερία** που αποτελεί ασφαλή πυξίδα δράσης στην κοινωνικοπολιτική ζωή για την προστασία και διασφάλιση και άλλων ελευθεριών (οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών κ.λπ)